

ידן (ב) משה לוי שבט אביך. רש"ל יבדיל בין שני השמות ומש שצט, והוא שנים עשר בני נקראים שצטים לא מוטת, חרעו של כל שצט נקרא משה, ומש לוי הם אחיך בני לוי, ולוי עלמו הוא שבט אביך, שממונו זה אביך, ומפני שראש המשפחה נקרא שצט והיה בניו קטם ראש המשפחה נשא שמו, ע"כ נקראו הנשיאים והקלנים שצטים, וזה טעם לא יקור שצט מייסודה, וכן דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל, וכן וקם שצט מייסדאל, וכן ראשיכם שצטיכם, ואינו סמוך, ובני השצט הנקראים באמת משה הם נקראים ג"כ לפעמים שצט בצחינת אב אחד אשר לכלם, ומכל מקום נקראים על הרוב משה שהוא שמו העלמי ועל המעט יקראו שצט אשר לא יבדק בהם רק כשהשאלה, ובמונו הטבעי משה ושצט דבר אחד הם רק כי המקל צלד ראשו יקרא שצט וצלד קרא משה, והנה שצט עב ומטה אף על פי שהם מיוצקים בגוף אחד:

(ז) עבודה משה. ר"ל עבודה הכהונה המסורה לכס צימור, כולם חוכן עניים שים בהם מתנש, כלומר נחיה על דבר אחד, כגון זריקה הדם והקטרת חלבים ואיברים, ניקוד שים והיו, ורק על עבודה אלה שכן מתנות אם קרב זר עליהם מייצ מיתה, אבל עבודה שאינה מתנה כלומר שאין בה נחיה, כגון תרומה הדשן שאין בה כ"א עבודה סילוק, שמסלקין ומסירים מעל המזנו אין בה מיד מיתה לזר אם קרב אליה, זהו המכוון במקרא לדב"ל (יומא כ"ד). ומיושב על לשון המקרא טעם, ע"י רש"י ורמב"ן: (ח) ואני הגה. החמיל לומר ואני בואיו והוא תמלה דבור, כי כן דרך הכתובים במקומות הרבה, כמו ואזיה ירק ירק (לעיל י"ב), וכן ויתן לך האלהים (בראשית כ"ו), וכן ויעשו בני ישראל את הפסח, וכן ויאמר יהי נא פי שנים צדוקך אלי, ואין פסק כי יש לכל אחד טעם מכוון אלו השגטוהו (רבי"ט): הגה נחתי. בדרוה יבנית (יב"ע) וכ"כ רש"י, עמים בלך לך הן לי לא נחת זרע: (י) בקדש הקדשים תאכלו. קדש הקדשים הוא מקום הארון לפניו מן הפרוכה כו"ש והבדילה הסרכת לכס בין הקדש ובין קדש הקדשים, וכתיב ונחת את הכפרת על ארון העדות בקדש הקדשים, ואין עס אכילה ושמים, שאין כנכס לשם אלא כה"ג ביהכ"ס, ומש הוא צדקם הקדשים תאכלנו, אבל מירושו שמים אכילתך בהם צדקוהם תמורה, ולפי שכבר פירש צמנחה וצמטת את המומר שים באכילתן ויתר מקדשים קלים צמקוהם וצמוהם לא הולך להאריך כאן אלא לומר שיהו כלן קדש קדשים באכילתם שמים אכילתם בהם צדקוהם תמורה לא נקדשים קלים, ושמושי הביית רבים, כי צ"ת הכלי כאשר תחזיק המקום והואן כן תחזיק הענין וכן צענצון תאכלנה (הרמב"ן) ויש לפרש הביית על הסמוך והקרוב, כמו ישראל חונים צעין (ש"א כ"ט א') האוזן אשר יולא צקיר (מ"א ה' י"ג) סמוך לעין סמוך לקיר, כן צדקם הקדשים, סמוך לקדש הקדשים, והוא חלז אהי"ע והעזרה: (יא) כל מהור בביתך. וחזר וחמיר (פיי"ג) כל טיור צדיק, כעלה המורה זה התנאי צמורם מקדשים קלים, וחלזו צמורמה ומלה וצורים, ולא תספיק לזכור זה התנאי פעם אחת לצד, כי יש הצדל בין טיור המוכר במלה ותמורה וצורים ובין עיור צמורם מקדשים קלים, כי לאכילת תמורה ומלה וצורים די צמרת הערב שמש לצד

כאמור

כאמור וזה המצא וזהו יאכל מן הקדשים שהיא תרומה, אמנם לאכילת המזבח מקדשים קלים לבינה טהרה היותר שלמה אשר הערב שמש והצאת הכמה (לכ"ג): לכל הגוהות בני ישראל. טעם הסגול שבניסחול הנלמד שהוא כלל לכל מתנות קדש וקדשים, טעם נאמר דוקא על הדברים הלכיים מנופה היה הסגול תמימת ממש, ואפשר שבספרי רש"י היה נמלא טעם אשר (ל"ט): (יג) בכורי בל אשר בארצם. ממלת כל יראה דבכורים נוהג בכל מיני פירות שנה"י, אמנם ר"ל למדונו (בכורים ט"ז מ"ג) שאין כל הפירות מחוייבים בבכורים אלא שנתה מצינים בלבד שנתצתה בהן ח"י; ויראה דלעתהם אין מלת אשר כאן מלת העצם, אבל הוא טעם דבר, ממש אשרי שענינו המשובח והמהולל (ע"ד המבואר למעלה ברע"ה חת אשר לו), וטעמו בכורי כל המאופר באלכס ר"ל כל פרי המשובח באלכס והם שנתה מחלים עם המקובל. ודע שבמנחות (ד' ס"ד) מבואר דבמנחות משתעי קרא דלין, יע"ש. ובכריתים (פ"ג מבכורים ה"ו) בכורי כל אשר באלכס, אחר הנוטע ואחר העומד מחלין. אמנם בספרי יבטוה על הבכורים כשנטיה שאלמו כל הכתוב וליעד על הבכורים שחיה קדושה מלה עליהם במשורר לקקע: (שו) פדה חפרה. בבכור חכם הקדים מעשה הפדיון לנשמה, ובבכור בהמה הקדים הנשמה למעשה הפדיון, כי בבכור חכם הפדיון חייב הכרטי, ואף שהפריש חמט כלעים לפדיון בנו, אם נאבדו חייב באחריותו עד שיבטאו ליד כהן, וכיון שנתנת הפדיון חייבי, לכן הקדימו במאמר לנשמה. אבל בבכור בהמה אין הפדיון הכרטי, טעם אין רונה לפדותו עורפו לפטר חמור, וכן אם הפריש מה לפדיון פ"ס וקדם שנה ליד כהן מת טעם אינו חייב באחריותו ופטור, דמיר כשהפריש טעה ילא הפיט לחולין, לכן בא מעשה הפדיון מאוחר לנשמה. (ע"י בכורות י"ג ז' כ"א ח'). ובכר החכר כח מנצט שאלמר בקדישתו ואיסור המיבטו טעו (באחרי מות י"ו י"ג ובספרו צעפר) דלפולס המצינה המוקדמת עיקר המכוון נו. ורבותיו הלכו בדרך זה במדרש"י (ויקרא י"ד ז') או יחזק צמנזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, חרין שלמין אמאי הכא וכו' ומאי איכא צינייהו וכו' דאקדים שלמנא בכלא וצנין כן שלום קדם. יעשה שלום לי ומאי טעמא לא אקדים שלום הכא וכו' ט"ס רעיון נטבב: בכור הבהמה הפטמאה. לא בכל בהמה טמאה טיהג דין בכורה, רק במתור לבד (ספרי) ואפשר שלזה הוסיף הפ"י, הבהמה הטמאה לטורת על מין בהמה טמאה שהוכיר במקום אחר ופטר חמור (בא י"ג י"ג) ובספרי דרשו על לטון בהמה טמאה לאמר קרא: (י"ח) ובשרם יהיה לך. ומכאן ילפינן דאף בכור בעל מום יתכן לכהן (בכורות כ"א ח') והכסן יוכל לזנון את ישראל לאכילת בכור בעל מום ואפילו נכרי, מדכתיב בכור בעל מום (כ"א י"ג ט"ו) הטמא והטהור יאכלנו כלני וכליל, ורק בכור טעם אחקם קרא דלין לחזה וסוק (בכורות י"ג). ומאי אגרעי איגד צתוספתוי למעשה (בכורות פ"ה מ"ג) הסקה דנימא לבכור בעל מום לא נאכל רק לפני ימים ולילא אחר בכבור חס דמסיקטא דחזה וסוק דקרא דלין, דלענין זמן האכילה לא עיין למילף מלני ואיל דאם כן נימא גם כן לבכור בעל מום אינו תריך שיטא נאכל תוך שנתו, ונימא דתאכלנו טעה טעה לא קאי רק אבכור חס. ע"ש שהיגט צ"ע. וקושיא זו אין לה מקום רק אם היה צרור דהא לבכור בעל מום יז לאכלנו תוך שנתו הוא מן התורה, אם כן חזינן דלענין זמן אכילה לא מדמינן בכור בעל מום ללני ואיל, ושפיר יקשה דנימא גם לענין זמן דשני ימים ולילא אחר לא נדמהו ללני ואיל, ובאמת יש לנו סבל נביאים דבכרי שאינו מסיח, הכ"ס ב' היראים (ס' ט"ג) כתב, הא דאמרינן (בכורות כ"ו ז') בכור בין תמים בין בעל מום נאכל תוך שנתו שגמור תאכלנו טעה שנתו, נכחה לאסתמכתא בעלמא הוא דקרא לא חייבי אלא בשם. וכן כתב הכ"ז בכורי אבן (ר' לבכור בעל מום מסיח מומר להסתוות יותר משנה, ורק תדרבנן תריך לאכלו תוך שנתו. ובתנא' סיבת לין (ס' כ"ד) הביח שם אביו בעל כ"ז, דליחא צירושלמי אמר ר' אילא זאת אומרת דשנה של בעל מום אינה מחוורת, הרי מפורש שהוא רק מדרבנן. וגם מחלמורא דלין משמע הכי, מדאמרינן (בכורות כ"א ח') דמפני השנה אצדה לבעלים אמרו רשאי לקיימו למ"ד יום, ואם הוא מדין תורה אין ימירו מפני השנה אצדה להסתוות יותר משנה. וכ"ד הפרישה והט"ו (י"ד ס' ט"ו ס"א) דהא לבכור בעל מום נאכל תוך שנתו, הוא מעטעם דלא לימי לידית תקלה צגיח ועזורה. ומה שמתמיה טעם מדרבני הרמב"ם שכתב (פ"א מבכורות ה"ט) הבכור נאכל בתוך שנתו בין תמים בין בעל מום שגמור לפני ה' תאכלנו טעה שנתו וכי יהיה זו מום בשעריך תאכלנו, ע"כ דרריש טעה שנתו נדרש לפני ולתחרי. ומבואר דעמו דגם בבכור בעל מום שיהיה נאכל תוך שנתו הוא מן התורה, ע"ש. לדעמי אין הוכחה מזה כלום, שגמורו להרמב"ם גם במקום אחר שאינו מדקדק בכך, דנהלכות חגיגה (ט"ז ה"ג) כתב, קטן שיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית אביו טייב להעלותו ולהראותו זו כדי לתכבו במזות שנאמר יראה כל זכורך, ע"כ. אף על גב דסיטון אינו אלא

אלא מדדבנן וצפירות אחרו עם צמגייה קרא חסמכתא צעלמא הוא, וקרא אלטרך ללחצרים, מכל מקום לא נמנע הרמזים מלהציא המקרא (ע"ש בלח"מ) אם כן הכא נמי אף על גב דכליל הרמזים צבור צעל מוס עם צבור חס ומציא עליהם המקרא, אין מזה הוכחה דדעתו שהוא מן התורה. (ע"ש צפירות ליון צעס צית אפרים שהארץ לחלוק על המזיייע דקורבן שהוא מן התורה) ואשר שמצואר, דמציא מותר להסעות צבור צעל מוס אחר שנתו, וגם לענין זמן אכילה מדמיין צבור צעל מוס לגזי ואיל, אם כן גם לענין זמן דשני ימים וליילה אחד מדמיין לגזי ואיל. וראיתי בצפרי (ראה פסקא ע"א) דיליף מלגי ואיל דנקדשים צעלי מומין אין צהם תורת ממילה, ע"ש. ולא ידעתי למה לא יליף גם להך דהכא שאין תורת זמן נקדשים צעלי מומין ומותר לכלם אחר שני ימים וליילה אחד. ואם צפיסקא ע"ה מנעט ממילה צמולין מן ואכלו צפעריך, ומנעט זמן צמולין מן צכל אוח נפסך, ולמה נקדשים צעל מוס לא מנעט רק ממילה ולא זמן: (יש) ברית מלח. עם מלח הונס ע"ש שנתערבו צו יחד יסודות הפוכיות שנתאחד צו יסוד האם עם יסוד המים, והעירותי ע"י (למעלה צויקרא) כי עיקר הוראת מלח הוא התערבות, ע"ש. והנה רוב מן עדת ישראל הם עוסקים סיי שעה לתקון העולם ויישובה, והכניסם לזדס צחרס ה' לעמוד לפניו חמיד צעזרתם ולהיותם קרובים אליו צעניי מיי העולם הרומי, לכן נמוספו צזארות ימרות לקדושת מעלתם, ולהיותם נדלים ופרושים מכל צעניי מיי העולם העוצר לצלי התעסק צזה כמ"ס צזרסם לא נחמל וחלק לא יהיה לך צחורס אני חלקך ונחלקך, ולכן התמיצה האומה הישראלית צכללה לחת. להם עשירים וארצעה מחטות כהונה המפורשים צפרסה, והם דצרים הנלרכים ללרכי מיי הגשמי למה שהם צני אדם, הנה צזה הימה השתפתות והתאחדות צין הכניסם וצין האומה צכללה, אלו הספיקו לאלה כדי לורך מיי הגשמי, וכנגד זה זכו אלו את אלה לעמוד צמקומם צעזרתה עולם הנלחי הרומי, התמיצות האומה צכ"ד מחטות כהונה והתמיצות הכהנים לעמוד צמקומם חמיד על המשמרת עזרות כהונתם, שתי התמיצות האלה המשתק צין שני הולדים, והשתק והשתפרות שניעסה צינייהם יקרא צרית מלח לפי עיקר הוראת מלח שענינו התערבות והתאחדות הצדדים (כמצואר ריש ויקרא) התמיצות המציא לדי אחרות והשתפתות חמיד: (כא) חלף עבודתם. שנים צפרסה, ואין להם דומה צמקרא, חם מלמד דעת לכחוצים האלה שמוקלת סמומים ומיותרין, כי כצר ומצאר שפתם חלימה הוא מנרוע למשובח וכן מנעט לרצ, והנה המעשר הרצ הזה שנתן ללוויים צצכר עזרתם הוא נראה כיותר גדלי, ואחר הכחוצו אני נחתי לכם המעשר צישראל והוא מצרובה מידי עבודתכם צזהל מועד שאינה רצת העמל והציעה ליעול צצכרה המעשר הרצ מכל ישראל, לכן אורה לכם ליתן ממנו חלק לכהנים מעשר מן המעשר ואז לא תשאו עליו על הסכר הרצ והוא חטא, לא תענשו עליו כאלו חללתם קדשי צני ישראל ליעול מהם יותר מהראוי ולא תתותו, חסו ולא תשאו עליו חטא אם תרימו את חלצו מנעט, כל מה שצופרטיין לכבודו ית' קרוי כן (כמ"ס הרמזים צמאכלות אסורות), וקורא כחן תרומת מעשר חלצ, וצזה את קדשי צני ישראל. לא תחללו וגו' (רל"ט): (בג) ועבד הר"י הוא. לפי שזאמר חלף עזרתם שומע אני רנה יעצד רנה לא יעצד חיל ועצד הלוי הוא צעל כרוח (ספרי וע"ס): (בו) בנחלתכם. צמקום נחלה שהיה ראוי לכם, כי אם היו הלוויים נחלים צזרץ הי' גניע לחלקם חלק י"צ וכנגד זה יתן להם העשור מכל התוצאות, ואף שזה עורף על חלק שנים עשר, אומנם לריכים אנו להסיר את הלוויים מן המעשרים ונחמיצו להפריש תרומת מעשר לכהן והוא המעשר מן המעשר וצזה ילא השצבון, כי התנות האלה נערכות עם החלק שהיה ראוי להם לקחת צזרץ כשאר השצטים לא פחות ולא יותר: (בז) ונחשב לכם הרומתכם. ריי המעשר שזרף הכחוצו (למעלה כ"ד) צעס תרומה, ואשר אתם לוקחים מישראל, יהיה חצוצ צעייבים כאלו חלצ, כלו הי' העגן ומגרסם והמירוש מיקצכם, ואת שלכם אתם מוקבלים (ולזה הכ"ף והה"א שמומים לא שואין להורות על הידוע). כי הוא חלק הנחלה שהיה ראוי לכם צזרץ, והישראל הוא העוצד עזרתכם לדוד צחולתכם ולמלאות חציות יין מיקצכם, לכן לא תלעערו על שאחם לריכים להיות מן המוקבלים ולהחצנ למאן דאכל דלאו דילי, ולזה למדו רז"ל ממקרא זה גמר מלאכתן של פירות לעונת המעשרות: ונחשב לכם תרומתכם. אמרו צירושלמי מניין שאין מורמין לא צמדה ולא צמשקל ולא צמנין חיל ונחצו לכם תרומתכם, צמחצבה אתה תורס ואין אתה תורס לא צמדה צמשקל וצמנין, ריא צמחצבה כלומר ממועד, ואע"ז דהאי קרא צתרומת מעשר הוא דכתיב אם אינו ענין לתרומת מעשר, שהרי נחנה צו תורס שיעור מעשר מן המעשר ולרין שיעודו כדי שיתן השיעור הראוי, נחנה ענין לתרומה גדולה שלא נחנה צה תורה שיעור, (עיי' ר"ש פ"א דתרומות מ"ז, וצפירות הרמזים סס). וצמחצת אין דבותינו מויליאים צזה את התקרא מפשטי, דקרא ממשעי גם מתרומה גדולה של הלוויים להפריש מעזרותיהן של עלמס, כדאיתא בצפרי גם לתלמודא דילן (תורה ה' צי) סיפ"י דקרא מכל מעשרותיכם חרימו

תרינו, מיידי בתרומה גדולה, וזה ללמדנו צההקדים לוי את הכהן ולקח מעשרותיו זכרי שמייצגת תרומה גדולה, אע"פ דעבד אומינרא דרחמנא להקדים המעשרות, מייז אחי ומה שעשה עשוי. וזהו אחי נמי שפיר מה דלפני מן והרמותו ממנו לנריך להפריש תרומה גדולה מן המוקף, דומנו ומשנה מן הסמוך לו ותרומתו מעשר עמנו נטלה שלא מן המוקף. דצחמת קרא ותרומה גדולה נמי משמע, אמרו צירושלמי כל הדברים למדין על עמם ומלמדין על חסרי, ותרומת מעשר מלמדת על חסרים ואינה למדה לעמם, עיין פקד' ד' דצבורים מ"ה וצ"ל דצבורים דצבורים דצבורים: ובמלאה, לשון צבור מצוהה שנתמלאה (רש"י) וכ"כ רד"ק מלא עינוו הסלמה והיינו ששכלם ונגמר צבור הסרי, ואין העננים ציקב עד גמר צשולם, לפירושם רביים להסיף מלת תירוש וילכר, כלומר תירוש וילכר של מלחה, וכן תריצ"ב כחמרה דמליחא, ולולי דצריהס הייתי אומר, שהתירוש והילכר עלמו נקרא מלחה, להיותם עמה אחר הדריכה עומדים להחמלחות צחציות (דאס לו פיללענדע) והרבה דברים נקראו ע"ש קופס, כמו ועמני קמח, להיות שהמעים עומד להיות קמח אחר עליו ועמני, וכדומה לזה הרבה, ופרש מלא נופל על המוקס ועל המחקומס: מן היקב, יקב הוא הצור שלפני הגת שהיין יורד לתוכו, וכל לשון יקב חפירות קרקע הוא, (רש"י) אמת שכן תרגום יקבי המלך (זכרי' י"ד) שמי מלכא, וכן והיסיקו היקבים תירוש וילכר, תרגומו ויטופין ועו' חמרה וצירח משמח, והוא הצור והסוזה שלפני הגת שהיין והשמין זכ לתוכו, אמנם מלאנו סס יקב על הכלי אם על הכלל שדורכין צו החמים והעננים, כמו יקבים דרכו (איזו כ"ד) ציקבים לא ידרוך (ישע"י ט"ו): ותרגומם ועלמחא, וכן תרגום אונקלס ויצ"ב כאן, וזהו אחי שפיר מ"ש בתוספתא וירושלמי, ומיחמתי תורמין את הגת ומשיכלו צה שחי וערב, ומיחמתי תורמין את החמים ומשיעטו הקורה עליהם, ומהך קרא ילפי' שאין תורמין רק מן הגומר (עי' רמב"ם פ"ה מתרומות ה"ו): (כח) כן תרימו גם אחם, כמו שחמס הלויים תקצלו המעשר שלכם לאחר גמר מלאכתן כמבואר בכתוב הקודם, כן תרומת המעשר שחמס מייצגים למת לכהן ומעשרותיכם ר"ל ממה שחמס ומעשרים את מצוה שדומיכם לריך שיהי' דגן ותירוש, כלו' לאחר שנגמרה מלאכתן; ולשון אשר תקחו מלח צנ"י ר"ל כמו שחמס ומקבלים מלח צנ"י, ומלאנו מלת אשר עד"ז כי אשר רחיתם את מלכים (שמות י"ד) דתרגומו כמח' דמיתמון ית מלכאי; כנ"ל לפרש לרבותינו צפסי דאוקמי הך קרא צמעשרות של הלויים שומפרישין משדותיהן של עמם, וממלת מכל מעשרותיכם דרשו (ירושלמי מונח צר"ם פ"ג דצבורים) להורות דתרומוה מעשר מפרישין אף שלא מן המוקף, אפי' מעשר אחד צמרינה זו ומעשר אחד צמדרינה אחרת מפרישין תרומה מאחד על הכל וצ"פ הרמב"ם; והרלב"ג טעה צנ"י דהך קרא טעות שמים, כי מייצג את הלויים להפריש תרומה גדולה ותרומת מעשר צהקדמינו צשגלים, חה אינו, כמבואר להדיח הפוכו (צצרכות מ"י), וגם צקרא דליגן ליחא למלות כל תרומותיכם, עיין סס: (ל) את חלבו טמנו, הרי זו אזהרה לצ"ד (של לויים) שלא יהיו תורמין אותו אלא מן המוצר (פסרי) מן המוצר היינו מן המוקף ונפקא ליה ממלת ממנו, ותימה דהא חנן צס"ג דצבורים, תרומת מעשר נטלה שלא מן המוקף, והכי יחא צירושלמי רפ"ג דתרומות מנין למי' שנטלה שלא מן המוקף שנאמר מכל מעשרותיכם אחד ציהודה ואחד צגלילו, לכן נראה עיקר גנירחת הילקוט, שלא יהו תורמין אותו אלא מן המוצר, ונפקא ליה ממלת חלבו, (כ"כ) צרע אצרהם צפירושם לבפרי') ולדעת הרצ"ד (צצסגות פ"ג דתרומות) שהלוי אינו תורם אלא מן המוקף ועליו הוא אומר והרמותם ממנו תרומה מן המוצר, והטעם שמה ישכח ויעשה את המרוס תרומת מעשר על מקום אחר, אצל ישראל החורס תרומת מעשר תורם שלא מן המוקף שאין לחוס לכן, ע"כ. לדצריו אין לוכך לשגש ואין כאן קושיא, דהא קרא צלוי משמע והוא מחוייב להפריש מן המוקף דוקא, והנה מונחמעות דצרי הרצ"ד חיוצ מוקף אינו אלא מדרבנן, ומלכתב שמה ישכח, אמנם דעת הרשב"א דחיוצ מוקף הוא מה"ת (עי' צעשנה למלך סס) ונראה דגם לשיטה זו יש לחלק צין לוי לישאל, לוי דעיקר מלות הפרשת תרומת מעשר היא על הלוי, כמי' ואל הלויים דצרי כי תקחו וכ"כ הרמב"ם (שם פ"ג הי"ג) מלות תרומת מעשר שפריש אותו צן לוי מנעשרו שגמור וכי תקחו מלח צנ"י ישראל את המעשר, ויש לישאל להפריש אותה (ועי' צסס"ו מנחה קכ"ו ובחינוך) וישאל החורס תרומת מעשר אינו אלא מכלל חיסור טבל מן המעשר, ואין צו קיום מנחה רק רשות, לכן לא איכפת לן צציה אופן הוא ומכלל חיסור טבלו אף שלא מן המוקף, אצל הלוי שהוא מנחה להפרישה זו, לכן מחוייב לקיים מלותו כתיקונו דוקא מן המוקף, וצחמת משכחת לה גם צלוי שאין צהפרישהו לך קיום מנחה רק סילוק חיסור טבל, כגון שלא צה המעשר ליד לוי ולא זכה צו, רק הישראל אחר לו ללוי מעשר יש לך צידי, וכיון שהמעשר עדיין צרשות ישראל לא קנה אותו הלוי עדיין (עי' רש"י גטין למ"ד ע"ג ד"ה אין חושש, דאימת קיימה ליה הלוי) אם כן כשהלוי מפריש תרומת מעשר ממנו אינו אלא כעושה שליחותיה דעגלים לסקל חיסור טבל

במדבר יח יט

שבו, אבל קיום מלואו אין כאן, כי המורה אמרה כי תקחו מלח בני ישראל, ודוקא כפי שמהמערב
 צא ליד לוי אז חל עליו מלואו הפרשמו, לא בשעדיין לא צא לרשות הלוי, וכיון דשלימותו של
 ישראל לצד קעניד הלוי, במקום ישראל עומד לבקש האיסור לצד, וזהו יכול להפריש אף שלא
 מן המוקף, וחסו דלמרינן (צ"ט מ"ט) ישראל שאמר לכן לוי כור מעשר יש לך צידי צן לוי רשאי
 לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר. (ע"ט צשיעו מקובלת בשם הרמ"ש שאלו לא קנה מעשר
 זה, ומפריש בשלימותו של ישראל). ומכל מקום מדרבנן חייב הלוי להפריש מן המוקף אף בשללא
 צד המעשר לידו, כדלמרינן בעלמא וכי חסידי חברים לתרום שלא מן המוקף (פתום) אם צנפיין
 ד"ה וכי נסעדו וכו' וי"ט דוקא חברים וכו' דהכא חייבי צנן לוי, וכ"כ הר"ם בפי"ט ע"ב (י"ט). וזהו נכסחלק
 מדעת הרמב"ד מה שהתעורר עליו הרב מהר"י קורקום מונח צכ"ט (פ"ג דתרומות סלכ"ב כ'). והא דלמרינן
 צירוסלמי תרומת מעשר מלמדת על תרומה גדולה שנישלת מן המוקף והיא נישלת שלא מן המוקף
 דמלמדת ואינה למדה (ע"י ר"ם רע"ב דתרומות) לדעת הרמב"ד, ואינה למדה על ישראל, אף על
 פי שהוא רשאי להפריש תרומת מעשר, מכל מקום אין לריך מן המוקף דוקא, כיון שאין בהפרישו
 מלואו רק סילוק איסור, אבל לוי שהוא מלואו ועומד להפריש זה, לריך להפריש מן המוקף דוקא.
 והנה מיוצ מוקף ליקף ליה בספרי מקרא דלח חלבו ממנו, והרמב"ד כתב והתרומה ממנו, מן
 המוצרי, ונראה דלפחותא דספרי יותר נחמא, דקרא דלין מיידי בהקדים לוי צכ"י, ספיינ הלוי גם
 בתרומה גדולה (כמה שכתב רש"י צפ"י). שפיר אמרינן על מלח ממנו דכתיב ציה שחחר על סיוצ
 מוקף דתרומה גדולה בהלכ"ט (ועל תרומת מעשר גם כן על כל פנים על הלוי). אמנם מלמדת
 ממנו שהציא הרמב"ד, והתרומה ממנו, קשה ליקף מנייה מיוצא דמוקף לתרומה גדולה, דהא מקרא
 זה מיידי צלוי שהקדים ליקף את המעשר בשצנלים, ואין הלוי מחוייב להפריש רק תרומת מעשר
 ולא תרומה גדולה (כצפסמ"ס ל"ה צ'). מעשר מן המעשר ולא תרומה גדולה, וכיון דבכך קמה
 אין כחן הפרשת תרומה גדולה, איך נאמר דממנו דכתיב צ' אח"י למילף אחיוצ מוקף דתרומה
 גדולה, דלא משמע קרא מנייה לגמרי. וי"ט אמר בחברותו, ומימר לטון לכהניא גוי ומיכלון יתייה
 חתון כהניא גוי לאוכלי מנייה לדכאיצי גוי ולא זכתיי להצין דצ"י:

יט (א) אל משה ואל אהרן. י"ח פעמים נתייחד הדבור למשה ולאהרן ציטר, ואלו הן, ואלו
 ו' י"ג, אם זיינן חייית, ואם ט' ח'. צא י"ב ח'. ואם י"ב ח', ואם י"ב ח', ואם י"ב ח', ואם י"ב ח', ואם י"ב ח',
 י"א ח', תזריע י"ג ח', מלרע י"ג ח', ואם ט"ו ח', ודבר צ' ח', ודבר צ' ח', ודבר צ' ח', ודבר צ' ח', ודבר צ' ח',
 י"ב ח', שלח י"ד ח', קח ט"ז ח', וכאן צ"י ח', וקח צ"י ח', וקח צ"י ח', וקח צ"י ח', וקח צ"י ח', וקח צ"י ח',
 הקצ"ה שיאמרו לישראל הם י"ג פעמים, כי דל מהך י"ח ח' פעמים שלא הי' שלימותן לישראל
 רק חליטם ה' הדבור, ואלו הן ויאמר ה' דבי ידבר חליטם לא נשתלמו לישראל רק למשה,
 ויאמר ה' דקחו לכם מלח מפניכם ג"כ לא נשתלמו רק להביא מלח ששין, וידבר ה' למשה את
 ראש בני קהת, וידבר ה' דלח תכתיבו גם אם לא הי' המלוא לישראל, רק למשה ולאהרן לצד
 שיקצלו מספר בני קהת ולהסיר על כלי מקדש, ויאמר ה' שתחם ג"כ לא נשתלמו כלום רק שהיה
 תוכחה מוסר למרים ולאהרן על תלונתם במשה, וא"כ לא נשתייכו רק י"ג פעמים שגלעו בשלימותן
 לישראל, והיינו דאיתא בת"כ י"ג דברות בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן י"ג מעוטיין שלא נשמע קול
 הדבור רק למשה לצד, כי ח"ל למעט את אהרן רק צ"ג דברות, והי"ט פעמים שגלעו
 למשה ולאהרן, וכן הי"ג פעמים שגלעו על שלימותן לישראל הם צבור י"ג י"ט (הגר"א) ודבר גדול
 השמיענו צה ליישב הי"ט דברי ריב"צ דבריה ח"כ צמאמר י"ג דברות נאמרו למשה ולאהרן, אשר
 שקלו וערו ל"ב לייצבו הר"ם ועלל קצין אהרן, וכמה דבריהם דמוקים למעיינ צה, וכבר
 האריך המסך רח"ם לעורר עליהם, והוא צמר לו דרך אחרת כקונטרס מיוחד אשר לו בקוף ס'
 דבריהם, ע"ש, ודבריהם הגר"א דברי ריב"צ נכונים כפסוק, וסוד י"ג י"ט שהזכיר, כראה שרצו צה
 על סוד יחוד והן י"ג מדות רחמים שבתורה י"ג שהן ח"י עלנין צבור לדעת דו"ן דכ"י י"ג טקצא
 ה' והן ח"י עלמין י"ג כהרי אשרסמוון ח"י טורי אשרסמוון דכ"א, י"ג עם ל"ב (תמיצות) סוד מה,
 ח"י עם ל"ב סוד י"ג, וזהו סוד מה ומי כמ"ש ווי עלה שמים וירד מה שמו וכו'. מכלל שדברים
 ילא לנו ולרבותינו צכ"ג שגאמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן, בעולם ה' הדבור למשה שיאמר
 לאהרן, וכן דרך המקראות לומר ויאמר אל פלוני, והכוונה ע"י שליח, כגון ויוסף ה' דבר אל
 אחי (יעש"י ז') ע"י יעש"י הנביא, ויאמר ה' לו דגדעון (שופטים ו') ע"י מלאך, ויאמר ה' אל
 דוד (ש"א כ"ג) צאמלעות האורים, וכמו שהערכתי בצלשית ח' כ"ח: (ב) ארטה חמי"ה. שתהא
 תמימה צלדמות (כ"ט), וכ"א בספרי פרה שומע אני שמורה או לבנה ת"ל תמימה צלדמות, או
 תמימה למומים? כשהוא אומר אשר אין צה מוס הכי מומים אמורים הא מה ת"ל תמימה? שתהא
 תמימה צלדמות, עכ"ל. וכונתו כמ"ס הרו"ם ששתי חיצות האלה לדמה תמימה שמיים שעות
 תלמי

פשתים, ערש"ס סס וכלן: בנפש האדם. זו רביעית דם (כשיי מוג' דחולין ע"ב), דם מלדס קרא הכתוב נפש כי הדם הוא הנפש, אמנם דם האדם אינו מניחא אלא כשילא כולו לאחר מיתה וא"כ מהו אשר ימות לאחר קרא כלשון עתיד, ונ"ל שצא להורות על שיעור הדם שמתנחל והוא רביעית, שהוא שיעור שהמיתה צא על ידו (ערש"י סס בחולין ד"ה מת). ובספרי דרש מן אשר ימות שאינו מניחא עד שעה שימות ולאפוקי גוסס שאינו מניחא שידוע לנו שהוא כפי לכל דבר, ע"ל. ויראה שאין זו דרשה גמורה ואינו אלא לאסמכתא צעלמא, ללשון העמיד דקרא יורה לכאורה הפך הדרוש, ובסוטה (מ"ג ע"א) ילפי' דגוסס אינו מניחא מקרא דמתותם יעמא, (צמדבר ו'): משכן שטמא. אין זה עומתת הריחוק מהעגיעה זו, כי אין המשכן נטמא צציתא הטמא זו, אצל טעמו לשון חלול הפך הקדש, כמו ועמאו את סס קדשי (יחזקאל מ"ג) [ענטעכערט, ענטוויייעט], שצציתמו צעומתא למשכן נוה. זו מנהג חול. והא דלא כתיב וצא אל משכן ה', להורות על עומתא שפנינים, כגון שנטמא במקדש ושהיה סס שיעור שהייה או שהשתמחו נגד ההיכל נמי חייב כרת, כצטעושת מ"ז צ': שטמא יהיה. לרבות עבול יוס אם נכנס למקדש ענוש כרת: עוד שומאחו בו. לרבות ממסר כפורים הטמאים הלכיים קרבן, אף שטבל והעריב שמשו, אם לא הביא כפרתו ונכנס למקדש חייב (מכות ח'). טעמא כי לשון יהיה הוא דרך החלטה להחליט אותו עוד לטמא, והעבד שמש אין צדק לעשותו, ולריך להמתין על ציאת שמש שיעריב עליו, לכן שייך זו לשון החלטה יהיה. אמנם ממוסר כפורים דבר שצדו הוא שיוכל להביא צבל עת קצננו, לא שייך להחליט אותו לטמא סן יצא קרבנותיו, לכן אמר עוד עומתחו זו, שהוא לשון כפורי, כלומר עוד לא ייחר עלמו ויכל עומתחו (תלפיות): (שו) צמיד פחיל. למיד הושת על שני דברים הדבוקים תמיד שנעשו כך ומחלה להיושת דביקים תמיד ולהיות כלי אחד, כמו אעדה ומיד (לקמן ל"א), והוא מין חכשיט המחובר משני פרקים (העפ"טעב). ובקצוץ ושני למידים על ידי, לכל יד ויד למיד צעל שני פרקים, וכן יקרא מנופת הכלי למיד ע"ש שהוא אדוק תמיד עם הכלי ומתחלה נעשה להיות נלמד ומתחבר עם הכלי ולמיד הוא סס ע"מ תמיד נביא כליל. ופחיל, הוא פעל ציטוני ע"מ יכיל, אלפים צת יכיל (מ"א ז'), יחיל טובו (איוב כ'), ושיעור הכתוב מנופת המדוצקת צבלי היצב ע"י פחילים וטועין, ותרגום למיד פחיל (אבגעשנירטער דעקקעב), רש"ם. ובאמת דבוק ע"י פחילים ומצלים לחוד לא מקרי למיד פחיל, כצמתני (כלים פ"י מ"ד) קשרה צמטיסה אם מייחא, דמוסיף על הקשריה צעי נמי דבר המתחבר זפת ושעור וכדומה. ודע דלרש"י כאן פחיל הוא החבור, ולמיד הוא המנופה, ובחולין פירש"י להפך פחיל הוא המנופה, (עיין רש"י כאן). וכן אמר הגר"א למיד הוא החבור שבין הכלי ולפחיל, פחיל הוא הכיטוי מלמעלה, כמו משך ופחילך והוא הנגד העליון שמתחבר בו: (שו) ע"פ השדה. רז"ל דרשוהו לרבות גולל דופק (כשיי מחולין ע"ב). הנה זה לר"ע דקוצר רביעית דם הבאה מב' מתיס מניחא צבאל, וקוצר נמי צעור מת צמטעי אמו מניחא מה"ת, לדידיה צא קרא דילן לרבות גולל דופק, אצל למה דפסקין דרביעית משני מתיס טיור (פסהדרין ד') נפשת חסר כתיב (רמב"ם ס' פ"ד מניחא מת), וכן עוצר מת צמטי אשה טיור (רמב"ם פרי"ה מניחא מת), גולל דופק לאו מקרא ילפינן אלא הלכתא גמריה לה, ולדין קרא דכל אשר יגע ע"פ השדה צא להוליך עוצר מת צמטי אשה, שאם הוליך הולך אחר אחד, אף שנגע צבאכר שהוא טיור, והכי אמר קרא כל אשר יגע ע"פ השדה דוקא צבאכר הוא דמניחא צמטייה ולא עוצר שאינו צבאכר; הנה עד כאן ידבר צעומתא מנע, ומכאן ואילך משך קרא דברים המניחאים צבאל (עיין הגר"א). וזוה הדרשה לא אפקא קרא מפשטי', וצדכיים אלה נחלקתא תמימת הרא"ם מן הרמב"ן שהשיג צוה על רש"י ועיין כי קלרתי: בחלל חרב או במת. להתפרשים מת הוא צלי מעשה אדם, ומלל חרב הוא שנעשה סלל ע"י חרב, אמנם לרז"ל (כזיר נ"ג) אין פירוש סלל חרב אדם שנהרג מנש, אצל פירש אצב מה"ס, כי אצב שנחתך מן האדם דין האצב הזה כמות שלם שמתנחא צמנע צמנש וצבאל; ויראה לו הפשט, כי כמו שהושת על האדם ההרג סס חלל ע"ש ריקותו מנפש החיונית (לעצמא), שיש כאן גשם ורוח אין (כי כל גשם התקוף צריקת יקרא נצוב ומלול, כענין נקבים חלולים, מתוך ומליל, מניעם שמתו הכלי חלול ונקוב). ואכן מנינו שיעושת חלל גם על האדם הנה צלי ממת חרב, כמו מחללי רעב (איכה ד'), סללים שוכני קצר (תהלים פ"ח), ככה האצב הנחתך מן הסי יסכן לקרותו חלל להקרותו מן נפש החיונית; וכבר מללנו שיעושת חלל גם על אצב אחד, שאמר המפורר צדך מליגה ולבי חלל צקצקי; ודיבר הכתוב צהוה, כי אין הצדל צין חלל חרב או חלל אצב או חלל עץ, ומשני שמתה חרב הוא מיותר דרשוהו לוונר שהחרב דינו כחלל, ולא צא הכתוב אלא להשוות החרב כחלל לוונר שהוא נעשה אפי אצב לטומאה כמות עלמו לטמא אדם וכלים עומתא צמנע, וכל מה שיגע צמרב אשר נהרג זו המת יעמא ז' ימים: (ז') ונתן עליו מים חיים. לרז"ל הנתן מים על האשר פסולים

פסולים, וכן הלכה; לכאורה יראה ממשטות לשון המקרא היסד דכריהם חלה (עי' רמזים מזה), ולכן את הדברים יסד יראה, דמלשון המקרא אינו מוכרח לומר שיתן המים על האשר, כי דבר לא נאמר על דבר לא או על דבר אצקי כמו קמח ואשר, אין הלכה יטע על מה שתפתח, אבל מתעורר עמו ומתאחד בתלמידי הפנימיים, והוא לא שייך לומר לשון כהן מים על מים על אשר על קמח, אבל יתכן לומר לשון אל או חוד, כמו בחוד מים ישימו (יחזקאל כ"ו), הברזל נפל אל המים (ע"ב ו') וישלך אל המים, ויהי שנאמר זמנחת סלה ויקח עליי שמן, הנה גם זמנחת לא הייתה היליקה צבורו קמח סלה כ"א אשר שהיתה הסלה כזר צלול בשמן כמבואר שם ונעשה כמות, שפיר שייך צ"י לשון ויקח עליו, אמנם דם שומקנת שמונתו הוא נף על המים שתחתיו אשר זו (שם ל"ד) דם וגר על המים, הנה מדלל אומר מה והתן תוכו אלא עליו, נראה שאין מאמר זה מוכב על נתינת ותפיקת המים נאמר שנחתלה הנתינה, כי אין זה נתינה עליו כ"א נתינה אל תוכו (אם שים לבוין זמלת עליו גם ענין החוד), ואין המקרא מדבר כ"א משאית המים ומלואו מן המעיין אל הגלי, שאסור לממלא להסית דעתו ומנוו צעת שאיבתו, לכן אין למלאות לו ולאים אשר או לפני בני אדם יסד, כי א"א לבוין דעת לפני דברים כאחד צלתי היסח הדעת (ע"ב ע"ב) פ"ו עפרה ושכו. פ"ו ה"ג דכרי הראצ"ד), והוא מלת ונתן היא מן המעלים המתמנעים צין הסועל והמתפעל, וכאלו אומר יהא נתון (והאכרתי מעפל מה למעלה צויסאלו ממנרי), והיינו ע"י שאיבה ועליו, או שהוא פעל סממי, ומלת עליו מוכב על למתא המוכב צקרא, ופי' צעצילי, כמו על צית ישראל ועל עם ה' וגו', וטעם המקרא לפי' שמים הנובעים יהיו נחורים אל הכלי זכוות דעת המתמלא על הסמא, לכל יסח דעתו ומנוו (זיינעשווענגען זאלל וואססער געגעבען זיין); אמנם מתמנעות לשון המקרא ידענו ג"כ דלחר שנותן האשר על המים יערכם כ"ב עד שיחזיר המים שתחתיו עליו (עי' תמורה י"ב צ') והלכ"ג אחר ונתן עליו, ונתן צעצורו (כטעם על שאול ועל צית הדעים), ומה מתמייב שיהי נתינתו המים השיים אל הכלי צעצור תכלית שיתן צהם אשר הסמא, ע"כ. הנה לדכריי מלת עליו מוכב על העפר, ע"כ המקרא מבואר עד דמתפטי' אין סתירה לד"ל, ואח"כ הראני חד ומתמייב סכדכרי פירשו התוס' (ציווא מ"ג ד"ה הכל כשרים), ותמהו על דכריהם גדולי המתמייב ה"ה הרב הגדול צעל תשובת סכ"ג צסי' ק"ד, ונחוי"ט מ"ה פ"א דתמורה, ומתמייב צקוטה ט"ו, וכולם מה אחד לווחו דאשתמיט להו לד"ל צעלי התוס' תלמוד ערוך דקוטה, שפי' עליו לערבן, והיינו צ"ע; ועפר אני תחת כפות רגלי הגדולים האלה, ולא אדע מקום תמיהתם, שאף שידעו גם ידעו רז"ל צעהי' מדכרי התלמוד דקוטה הר"ל, בכל זאת לא נעפלה הדלת לפרש פשוטו של מקרא צדק שאינו סותר את הדע, וכבר ידענו הסדל צצין פירוש הסותר את הדע ובין פירוש הנוטה מן הדע, והדבר מוכרח מעדות סממי התלמוד אשר יאמרו אין מקרא יולא מידי פשוטו צכינו, ור"א מוכרחת לזה תראה צכי תלל צקרא דלא יומחו אבות על צנים: (ר') מים חיים, ת"א מי מנוו לפי שהמים הנובעים מן הארץ הם מתמנעים ומתמייב חמיד לכן נקראו חיים, אבל מי צור ומקוה עומדים כמותם צלתי תנועה, ולא אחר לשון קלרה מי מעין (כמו מעין וצור מקוה מים), כי יש מעין שמימיו נובעים אבל הם מרים או מלוחים וכיו"ל מן הטעמים הנובעים הגמולים צקת המימות, ולשבור קדוש מי סמא צמי מעין מה אחר מים חיים כלומר מים נובעים שהם גם צריאים וערבים, כי מלת חיים ישמע על קיום הדבר וצריאותו, כמו הבצר סמי, וימרו על הסמין וסי, עד חיותם, ואחר לשון רמאה על המתקת מים רעים ומלוחים (מ"ב צ') רמתי למים, ונרמאו המים (יחזקאל מ"ו), והמים המרים והמלוחים נקראו צלשון ומטה מים המוכים (מקואות פ"א) כלומר מים שים צהם מכה ומולי, וצלשון ערבי המים המנועטים נקראו מים מתים, והנה זמלת חיים ככלל ג"כ צלילת הצבול (ר"ה), כמו ולא יקחו מתך צצר ומצול כ"א מי (פ"א צ'). דע דלשון מים חיים נאמר גם צעצילת הזו (מנווע ט"ו י"ג) ורמז צמים חיים, וכן צמרת מנווע (שם י"ד ה') אל כלי דם אל מים חיים, ועל צלשון חן צונחני' (פ"ה דמ"ה מ"ט) המים המוכים פסולים לצמים ולמנוועים ולקדם צהן מי סמא, ואלו הן המים המוכים המלוחים והסופרים והמים המוכים, והנה הי"ט שם מדקדק מלן דמלוחים וסופרין פסולין, ודקם לומר משום שם לוי, ולפי' המבואר פסול כל אלה מבואר מלשון הסורה. (וע"ב צ"ב) ספ"א דמקואות): (י"ח) הזהו על האהל ועל כל, לרבות שיכול להיות אפי' על אלה חתמים צטעם אמת, ואין לרין על כל הזאה צצילה, לכן אפי' שירי הזאה, דהיינו צסזה על אחר יוכל להיות אפי' עוד על הסני, חשו מדלל כתיב מן המים אלא והזה, דע דצמנווע צגי הויית סדס מן האפור לא חכר צמטה (נגעים פ"ד ג"א) רק והזה עליו צצע פעמים, וג"י שמן נאצי צמטה (שם מ"י) על כל הז' צצילה, לפי' שא"ל השמן כתיב צפסוק (מנווע י"ד פ"א) והזה מן השמן, למעט שכל פעם יעזבל אצבעו צשמן, אבל ג"י הויית דם כתיב סחם

(שם זי"ן) והזה על רמטהר ולא כתיב מן הדם (הגרי"א). והר"ע מצרטרטור' שכתב שם צנענים
דשצב פעמים מטבילת אלצב נמי קאי, וכ"כ בקרבן אהרן צפי' לספרת שם צה' מלרע, מה יענו
על והזה בפרשה דילן פי"ד, ללא משמעו קרא מטבילה כלל, ומימי צריכה טבילה על כל הזאה
והזאה, והרמב"ם צפי' לתיע דפרה פ"ג ט"ז וטבל והזה על כל הזאה טבילה, הוא חמור ציומר
דהא לא כתיב כלל כאן וטבל. והטבול כהגרי"א: (ב) שטא הוא. בשצעות ט"ז מוקי לכה קרא
צטור שזא לעזרה וטמא צפנים, אם לא מיהר ללכת מן העזרה חייב כרת, ע"ש. ולכן לא אמר
טמא יהיה, כלעיל פי"ג, כי לשון זה יורה דנאמת כבר סרה הטומאה ומנוה רק אנו מחלטין אותו
עוד לטמא, זה אינו רק צטמא טעבל רק לא העריב שמשו, שייך להחליט אותו ולומר עליו
שחמטך טומאתו ויהיה עוד טמא, אבל כאן שנטעה צעזרה גופה, לא שייך לרבות טבל ולא
העריב שמשו, כי אין תקוה צעזרה, ואין טפל זו רק לשון טמא הוא, כי מוזנן ההוא ידבר, כי
עתה טמא הוא, ומכש"כ ללא שייך כאן לרבות ממסר כפורים, לכן לא כתיב כאן עוד טומאתו
זו (החלפיות): (בא) וטוה מי הגדה, לרבותו (כד ה"י) מאי מזה טמא, והטמא מי חטאת הוא
דטמא, אבל המזה את מי חטאת טהור, והוליא הכתוב ממש צלשון הזאה לומר שאין הנושא טמא
כ"א צשים צהן שיעור הזאה וכתב הגרי"א לכאורה הוא חמור, שהחורה אמרה צפירות שהמזה טמא,
ורבותו אמרו שהמזה טהור, אמנם הדין הוא כן, מי שטיהר עלונו לחטאת אין מי חטאת מפמלין
אוחו לא צמגע ולא צמטא, רק מי שטיהר עלונו לחרונה שעדיין נקרא טמא לחטאת לפי שלא
טבל לחטאת, לזה המי חטאת וממלין אותו לכל דבר, ואמנם המזה מי חטאת טהור, הוא נכנס
מזה שהוא מטהר עלונו לחטאת, אמנם מזה דקרא הוא צשלא טיהר עלונו לחטאת, אף שהוא טהור
לחרונה, אם זה יזה מי חטאת הם ממלין אותו, וטומאתו הוא מטעם שהוא טמא מי חטאת
ואינו טמא רק כשיש זו שיעור הזאה (עי' דצברי הגרי"א צפי' למשכה דפרה פ"ט מ"ח ופ"י מ"ז,
וכאן צפי' על החורה הלשון קלה משיצב). אמנם קשה לומר דמזה דקרא אינו המזה דמשמעו
מכ"י צמקראות הקודמות שהוא איש טהור לחטאת, ונאמת הזאה דקרא והזה הטהור לא הי' צטור
לחטאת עיי' חגיגה כ"ג א' רש"י ד"ה להוליא מלצן, לכן כ"ל דהא שאמרו רבותו מזה דקרא אינו
נושא, כלומר ומיטע, דצלשון מקרא יקרא ומיטע נושא, כמו והנושא את נבלתם (שמיני י"א כ"ח)
דחרגו הירושלמי דמיטע את נבלתהון, וכמ"ש רש"י שם והנושא, ומיטעו ומתקומו מזה דקרא אינו
נע, אבל אם טען נבלה על כהנו ולא נגע זו ולא זו ומתקומו אינו טמא, וכן שנינו צמ"כ
זנחים, וכן פי' הר"י שם, והנושא, לשון נשיאה על המתטבל ומקום למקום עיי' דבר אחר
כמו וישאו את הצבה, ורוח הקדים נשא את הארצה, כאשר ישא האומן את היונק, כן הנושא את
הנבלה ר"ל שמיטיעו ומתקומו, ובכל מקום ממש ומיטעו הם דבר אחד שמיטע ומתטבל מניד
ומזיז (ערמב"ם פרק קמא דטומאת מת, וצפי' למשכה ריש פרק קמא דכלים), עיי' תוספות י"ט
דפיק כלים ללא משכמת למשא צלא היסט כלומר צלא הזאה, והגרי"א פ"ה דצבים מ"ג, ממש האמורה
צכ"ט היינו ומיטע כלומר מניע ואף שאינו נושא, לפי"כ כשאמרו מאי מזה נושא ר"ל ומיטע,
שמתטבל ומניע את מי חטאת, ולשון מזה דקרא הוא משרש זו, כלשון אינו זו ממש, שמה יזה
עפר, אין מוזין אותו ומתקומו, והוא מלשון חזי שדי ירענה, שהוא חזר למיזה שהיה שהם מתנועעים
הנה והנה, כמו שנקראו רמשים ע"ש רמיקתם, ומזה שם נוחת הפתח לכנו שנקרא משקוף ע"ש
שהלכת שוקפת עליו, ככה נקרא מזה ע"ש שהלכת מתנועעת וחסרז על ליר נוחת הצית, ומענין
זה אפרש גם מאמר (ישע"י כ"ג) כן יזה גויה רצים, יזה ענין תנועה ההשתוממות וטלול הפנימי
שצנעם מרוב הפלא והמתהון (ערישטיטערט, אויפגערינגט), כלומר צדוהתם שהשנות הגדולה שצוהתם
ומורגתה השפלה לרום ההלמה, יתודדו ויתנועעו צפניוהתם נפשותיהם מרוב הפלא והמתהון, לכן
אמר אחריו עליו יקפלו מלכים פיהם, שמגדל התהון פיהם יסתם ויסקר ויהיו כאלמים כל יוכלו
דבר מאומה, וזה הפך ממה שקדם להם, כלומר שם כאשר שמונו עליך רצים וגו' כלומר כעך
המתהון שהיה להם מקודם על רוב שפלותך כעך זה יתמהו על גודל הלמתך (ואם נפרש יזה
דדך אחר אין למאמר שייכות עם הקודם והמתאחר, וכבר ישמשו הכתובים ענין התנועה על
השתוממות, יתודדו כל ראה צה), וצלשון ענכי ישמש שרש כזה על טלול ותנועה, וככה המתטבל
ומנענע את מי חטאת יקרא מזה, כלומר שמוזו ומנענעו (ובא ע"ד משנה עוד דרך שמשרש
שגג עיי' צפי' רכ"ז ויקרא י"א כ"ח), ונאמת הי' ראוי מוזי מי הכדה, לכן אמרו רבותו ששכתנה
משקל הפעל צזה לכתוב מזה צמקום מוזי, להורות גם על ענין הזאה, שהמוזי והמניע את מי
חטאת אינו טמא רק כשיש צהם שיעור הזאה, ולפי"ז קרא דילן גם צטור לחטאת משמעו, כי
אף שהטהור לחטאת אין מי חטאת ממלין אותו, היינו כשנשח ונגוע צהם לנודך הזאה, אבל שלא
לנודך, מי חטאת ממלין אותו, כמ"ש הת"ל פי"ג מפרה הי"א צשם הר"י קורקס, וכן הוכיח צמקתה

במדבר ב

אף כאן אסור צהאזה (ע"א כ"ט ז') לדבריהם יש לפרש מלת עם ענין סתומה, והוא מקום שאין צו ישוב לא זריעה ולא נטיעה והוא צו הגאה של כלום לבני אדם, עמ"ס ויחי ימי כ"ד ומס רעה אכן ישראל, (ונצירובין ל"א פליגי ר"י ורצנן אי מערבין לכהן צביה"ק, אף על גב דאסור לקנות בית באיסורי הגאה ולרצנן פליגי אי מערבין לדבר הרשות, ולר' יוסף פליגי אי ניחא ליה דמנטרא, מכלן הקשה הרב צעל שאגת אריה צטורי אכן בצבני מלואים. אדעת ה"ר"ה דהא דתקע צטורר של עולה של שלמים ילא מטעם מלות לאו ליהנות נתנו, ותו היינו דוקא בחקיעות סהם מה"מ, אבל בחקיעות דמעניות לא ילא, דצמטה דרצנן אמרינן מלות האצל או לצית המעשה, והא הני צמטיל מלות האצל ולכית המעשה או לצית המעשה, והא הני מלות דרצנן ניכו, ומכל מקום מותר מטעם מלות לאו ליהנות נתנו, וכי תימא דצממת לא שרי ר"י לערב צביה"ק אלא לדבר מלות דאורייתא אבל למלות דרצנן אסור. אם כן למה ליה לרצנן התם למימר דפליגי עליה דצבני מערבין לדבר הרשות, ליימא דר"ע ס"ל אין מערבין אלא לדבר מלות. אלא דרצנן בזרו מלות של תורה אטו מלות דרצנן, ור"י לא בזר דאורייתא אטו דרצנן, אלא דלאי ס"מ דהא דשרי ר"י לערב צביה"ק לדבר מלות, אין סילוק צין מלות דאורייתא לדרצנן, ע"ס ציתר ציאור. וכן הקשה צטער המלך צפ"ח מלולב. ואני תמה על חמיהם, טהנימו להם ליסוד דליך לצית האצל ולצית המעשה אינו כ"א מלות דרצנן, כאילו אין טום מולק ע"ו, הא דעת צב"ג דניסום אצלים ולשמת חתן וכלה הוו מלות דאורייתא, וכ"ד הרמב"ן. ע"י צטפשי המלות טרם אי, והוא צכלל והלכת דצרכיו וצכלל ואהצת לרעך, וצמגלת אסתח טם תמה צוה על הרמב"ם צטסק טהם דרצנן, אם כן מאי קמקשה על ה"ר"ה, וגם צכלל זה לא ידענא מאי קט"י להו. דצממת רצא לית ליה דרב יוסף דאמר אין מערבין אלא לדבר מלות. ולהכי ניחא ליה לרצנן לאחוקמי דרצנן סצרי מערבין לדבר רשות, ופסק צממת כותייהו, ומלאתי צבהות אטר"י צטם אי"ז דפסק צממת דמערבין לדבר רשות כרצא (ע"י צ"י א"רם ס' תפ"ו), ויש הוכחה דרצנן דהכא סצרי מערבין לדברי רשות כרצא, דהרשב"א כתב אהא דלאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדרימ, היינו צמעצב צפת (דליתיא מדינא אלא להקל על העשיר, וכשאינו לדבר מלות לא רנו להקל) אבל צמעצב צרגליו קנה צצתה אפילו לדבר רשות, ע"ס צצ"י. אם כן לר"מ דפליגי אר"י וסובר דעיקר עירוב צפת, וצירוב קנה צצתה אלא תקנתא לעניים (עירובין י"א) נהפוך הוא, דצפת צשות מדינא מותר לערב אף לרשות, וסתם צר פלוגתא דר' יהודה ר"מ, והיינו סכמים דמתניתין, לכן קאמר רצא דרצנן ור"י דמתניתין פליגי אי מערבין לדבר רשות אי לא, דמתניתין צמעצב צפת איירי, ורליתי להרב צעל אכן העורר (צא"ח ס' תפ"ו) טהקשה אהרשב"א דסובר דדוקא צפת אין מערבין אלא לדרימ אבל צרגל מערבין אף לרשות, אם כן מאי נקשו טם צצירובין ליימא דרב יוסף תנאי היא. הא לא וננינו רצנן דפליגי צהדי אר"י יהודה, אלא דמתני ר' יהודה אומר מכלל דרצנן פליגי עלי. אם כן יש לומר צר פלוגתא דר"י הוא ר"מ, ואיכו סובר עיקר עירוב צפת, לכן סובר דמערבין לרשות, דלר"מ צפת הוא כמו לר"י צרגל, ע"ס טהכית צצ"ע. ולדעתו יש לייצב דעת רשב"א, דדלא הא דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדרימ לא טייך למימר ציה דתנאי אמרה לטומעת"י, דצממת דיניה הוא לכ"ע צין לר"מ צין לר"י, אלא דלכל מד מנייהו איכא מדא דמערבין לדרימ דוקא וחדא אף לרשות. לפי סצרת כל אחד מהם, אחיה מהם עיקר תקנתא, אי דפת אי דרגל, וכל שאינו עיקר תקנתא כ"א להקל, לא הקילו אלא לדרימ ולא לרשות. וקושיה הגמרא היא כך, אמת הוא דציר פלוגת"י דר"י הוא ר"מ וסכמים דמתניתין היינו ר"מ, וכיון דסתם לן צמתניתן סכא כר"מ. אם כן מוכח דכר"מ ס"ל דמערבין צפת אף לרשות לכן אין מערבין צציה"ק, והתם צכילד נמשחתין דתנן צמתניתן כל מי טילך לצית האצל ולצית המעשה, לרב יוסף דוקא היא ולאו אורחא דעילתא קתני. אם כן אית סתמא אטרניא דצפת אין מערבין רק לדרימ ולא לרשות, אם כן פליגי סתמא אסתמא. אלתא למאי דקיימא לן כר"י דעיקר תקנתא צרגל והשת קולי, מכל מקום פליגי תנאי אי עירוב צפת מותר לדבר רשות, וזוהי קושיה הגמרא ליימא מיימרא דרב יוסף תנאי היא, דצכלל מיימרי דרב יוסף הייתי אומר, כיון דמתניתין דילן סתם דאין מערבין צפת צציה"ק, ע"כ דמערבין צפת אף לרשות. אם כן הא דתנן סתם כל מי טילך לצית האצל ולצית המעשה, לאו דוקא הוא אלא אורחא דעילתא קתני, ולא הוי קשה לן סתמא אסתמא, אבל לרב יוסף דאמר סתם דוקא היא, מקשה תלמודא טפיר. לכן הולך לתרץ דטעמא דח"ק דאין מערבין הוא מטום דניחא ליה דמנטרא: (ח) ודברתם לעיניהם. אין לפרש לעיניהם על אצר הכחות (אויגנן), כי אין הדבור טועל באצר הכחות רק באוזן, לכן צכלל מקום ימוצר אוזן אל הדבור, כמו וידבר אל עפרון צאזני עם הארץ, אשר אנכי דובר בצאזניכם, והיה ראוי לומר כאן לא זניהם, מהו לעיניהם? ויתכן שהוראתו כאן עיני ההצוננות ותרגומו (נו איהרער איינזיכט), כמו סתם נא עיניך ורחא, ותפקחנה עיני טניהם

שניהם, שמינס השנת ידעה והתזונות; והוא לניש רשי צניס להקדישי לעיני בני ישראל, שאלו דברחם אל הסלע והוליא מיניו היית מקודש לעיני העדה והאזורים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו צומע מקיים דברו של מקום קיו אלו, והיה אם כן המכוון ממנו ימי זה הענין לעורר גם דעת ותזונה על יוקר ומציבות דבור האלקי צלויי אליהם חסו. לעיניהם. ואמר הכרי דע כי דברי התורה נמשלים למים שנאמר היו כל מלא לכו למים, ולכ האדם נמשל לאזן שקשה לסקוק זו דברי התורה והמטרה, לכן עשה השם ציה פלא גדול צמדבר להוליא מים מן הטרז וזן הסלע והיה יכול להוריד גשמים רבים או לצקע מעיינות צארץ, ולמה הפליא לעשות להוליא מים מן הגור והקלע? אבל עשה כן ללמד לישראל דעת, חף על פי שילך אלכ דע, והוא נגד טבעו להכשירו אל התורה והמטרה, מכל מקום אפשר הדבר, כי יהיה לאדם עור מן השמים וכונו שגור שקשה מוליא מים נגד טבעו כמה השם, ככה לכ האדם יהיה כמעין המתגבר צמנות השם, אלא שנתמלה קשה על האדם להסותו אל התורה והמטרה, ולריך מוסר גדול, וכן רמז צמי טור וזה למטה צרפדיים עיכה על הגור צמסו, כי צעת הפיא היה לכס עדיין לכ אכן, ולכן צקוף ארבעים שנה שכנתן להם הנאר טיה ודברתם אל הסלע, לא שיהיו, להורות כי הדור הוא לכס לכ צמר וצמנצניהם עושים תורה ומטרה, כי על הדור הוא כמיצ, ואחס הדבקים צה' מים כלכס היום, חסו וזר דעה שנמלו את הארץ, וכאמרו ולא נתן ה' לכס לכ לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה, כי הדור שלפניו לא זכו לכצ מתנה, וכאמרו ואילו נצויים לא מלא, כי הכזן הוא צעל הסגלה הזאת. וכשרצו צמי קדש חשב משה שהם חסרים ולכס לכ אכן, לכן אמר להם שומעו נח המורים, וכפי מחשבתו צא לכלל טעות להכות את הסלע כמו שעשה צרפדיים, וצמנת היה דור דעה והיה די לדבר אל הסלע: (י) שמשעו נא המורים, ליש מצבותינו טעמו משה ואהרן צה שהקילו צכדור ישראל לאמר להם שומעו נח המורים, והמחלו צכדור הגדור כאלו מחלל את ה', (צדצה ר"פ ואחמקן) צתוכחת על עון על ידי עון אחד שהיה ציד משה להוכיח את צניק ואמר להם שומעו נח המורים יסרת אותו והוכחת אותו, ותמס כעש ממודו כל חנדה שהיה מתאוה משה לככס לארץ ישראל; ואמרו שם אתה המילות אמר לפניו רש"ע למה איני נכנס לארץ מפני שאמרתי שומעו נח המורים וגו'. והמפרשים טענו על זה דלס כן למה שנה צמסו זה ואמר להם הרבה יותר ומחלו זה, צאמרו צמנצנה תורה מומים הייחס עם ה' מיום דעתי אחכס, (עי' רי"ח); ואין זה טענה לדעתי, כי כאן הויל צכדור אכסים שלא מטאו, כי המקרא לא הדיענו רק ממטא העם שהם השמותים הנקראים ערב רצ (כלעיל ג') וירצ העם עם משה וגו', אבל העדה הם עדת ישראל הכשרים הנקראים קהל ה', לא דברו מלאמה צענין זה, מאלה אמר קרא (לעיל צ') שלא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן, לא שומעו משה חף דבור קל רק שנקשה לו, אולי לא היתה רק אל הצקשה לכד ומשה ואהרן שישחלדו צתפלתם להשקיע למחון נפשותם; וגם הוא יח' לא אזכיר את העם דצבורו אל משה רק הקהל את העדה וגו', וכן משה לא הקהיל את העם השמותים לפני הסלע רק עשה צה ומחולו, וככל זאת דבר אחס קשות וקראם צמס מורים, (וצרעיש והיימנא סינחס רל"ז) לא אתקריאו קהלה ומדור עד דלחשצב מנהון ערב רצ): ומן השלע הזה, כי רעצין חלילה שיהיה התימה למניעות, כי משה הנאמן ככל צית ה' לא יפלא ממנו כל דבר, ואף כי הוא אשר נעשה על ידו פעם אחת צטור צמורצ, לכן יאמרו המפרשים כי ה"א כמו הגבלה נגליתי, ההשפטו שפוט, והיה תמיה מתקיימת; ורצצ"ע אמר שהמכוון צמאמר הוא היס לנו כס צצבע להוליא מים, אבל מאלה ה' תהיה צדקך פלא; ורעצ"ן אמר שחסר כאן הללו והוא לומר צתשלומנו המן הסלע נוילא לכס מים אם לא, יער"ש. ול"ו צכוונת מאמר זה האם לחוי לכס אחס המורים, לכס שאינכס מאמינים צה', האם לאנשים כאלה לחוי ונכון להעשות מנעשה נפלא כה לטנות קדר טצעי הדברים ולהוליא מכלע מים, מלת לכס דייקא; וציה חיל לת ופסת דברים של רצצ"ע ולהשלים חסרון הללו דרעצ"ן, ואין ה"א תמיה מתקיימת שהיא רק כנופלת; וכ"א צמכילתא חדתא דרעצ"י (כי חשא ל"ג ע"ג) תמה משה ואמר המן הסלע הזה נוילא לכס מים כיון דחתון לא אלוון צבורח מיישר: (יא) ויך פעמים, צמכילתא חדתא דרעצ"י (צצטלת ד' כ"ו ע"ג) אחת, פעמים, חד דעבר ומד דהשתא, לא פירשו מלת פעמים למספר יסודי (נוייה מאל) שהכחו עשה שני פעמים (כויש רשי"י), כ"א למספר סדורי פעם שני (נוייעם מאל), וטעמו כמו שהכח פעם ראשון צטור כן הכה עשה צפעס שני: (יג) ויקרש במ. ערש"י, ורעצ"ס פי' שסוקדש צמיס מכל מקום חף על פי שלא דברו אל הסלע, ורע"ס פי' צאותם המים ענלסם נקדש אחר כן צענין נחל ארטון שהכאה אז לישראל שאתון המים היו צלתי טצעיים כמו שהורו אז צמירחס ומנחליאל צמות שהיו המים עולים יותר ממקום מקורם על הסך הראוי למים הצצעיים אמנס

במדבר כ כא

אונס זנוכרשניי (כ"ט ס"ו א') ויקדש לאו לטבחה איהו הכה, לאסתאבו צה, ע"ט. פירשו מענין (מגי ז') ולא כל מאלל היקדש, דתרגומו יסתאבו, כלומר מופרש ומובדל לטוואחא, לש"י מלת צם חחר על ישראל, שעל ידי מריבה זו כולדה טוואחא בנשפותא, ונפקה טהרת הקדושה מהס: (יש) במסלה נעלה. שנתחלה אמרו לילך לך עיירות ושדות וכרמים רק שילכו בדרך המלך ולא יסחו מי צבר שנעייירח לא מיצעי מי צרות, ואמר לא תעבר צי, וביקשו שלא ילכו כלל בעיירות רק במסלה והסיפו שאם יסחו מי נפרות שישלמו, שברחי אין צרות צדכיים מנזי, ונתחלה היו רואים לשתות מי נהרות צמס, לכן אמר לא תעבר, ולא אמר צי, (כת"י הגר"א). רק אין דבר. אין סוס דבר מוזיק (רס"י) וכן תרגו' אונקלס ויב"ע לית פתנס דציט, נראה שפירשו מלת רק על ההיזק והרע, כי רק צמ"ט שזה לרק צל"י, השרות הרקות שצלים הרקות, כי הרקות הוא מסרון שלמות הגוף (ואנאנעלהאפט) והדבר הכיזק הוא נמוכר שלמותו, ועס רק אין דבר, אין כאן דבר הגורם ריקות מסרון והיזק (ניכטס שאליכעם), וצ"ח י"ט ע"ו רק בכל אור נפשו, מלת רק הוא תאר לנהמה צעלת מסרון ומוס:

כא (ב) והחרמתי את עריהם חקדים שללם לגבוה (רס"י) מלשון אך כל חרס אשר-יחרים חרס להסס, ולא מלשון ואת כל הנשמה החרים, שהוא ענין הריגה וכריחה והסתמה

ואיצור, ויתכן שנקרא גם הקדש לגבוה חרס אע"פ שאין עם השתמה ואיצור, מפני היותו באיסור הנאה אלל המחרים אותו והוא נחשב אללו כאילו נשת ונאצר, והא דמאכרשים אותו כאן לענין הקדש ולא ענין השתמה ואיצור, מפני שאמר וירך ישראל נדר להסס, זה לא נאמר כ"א על המקדיש דבר לגבוה, לא על הנגוס לקחת נקמתו ולהחריב עיירות (הר"א) וביון שבערים לא הוקדשו רק השלל שצבס, היה ראוי לומר והחרמתי את שלל עריהם, ונראה לי שאין לשון המקרא חסר, כי יתכן לכלול צלשון ערים גם ענין השני והמלקות השלל והציזה. כי משרש ער אשר יורה על הסורקה (אויסלעערען) ומער כזה, ויערו את הארון (ד"ה צ"ב כ"ד) הודקת דבר שמתוך הכד והארון, והוא צעלמו השלל והציזה, שהנעלים נחרקו ומה שהיה להם (ענטזלפסט) כענין ונללחם את מנזים דתרגומו ותרוקנו (אויסלעערען, ענטזלפסטן) ודומה לשם עד ושלל ע"ש שהוסר ונשלל הדבר מן הנעלים וצא לידו צוזים ושללים, כנצוחר (ויטי מ"ט כ"ז יחל עד יחלק שלל) ומעיקר הוראה זאת שצטרם ער על הסורקות, ימנע גם כן על הסורכן והשמעון, עורכו ארעוטיה (ישעיה כ"ג) כי אף שהארעון אינו מקולקל צגיני, אם הירק והוסר ומונו השלמות המוקש מנוט, שאין צו דירון נקרא חרצ ומוננה (עמ"ש צחקותי והשמותי מקדשיכם) ומה ומלאו פני תבל ערים (ישעי י"ד).

כלומר אותן הרשעים שהיו מנזים זהב ונסק על ידי שלל וצה, כמו שאמר עליהם שצתה מדינה, אם אנשים כאלה ירשו ארץ, יתרו צעולם חורבן ושמעון כי יצו וישללו את כולם, ולפי"ו פי שנים צהורח מלת עריהם כאן, האי מקיס קצוץ צמים למוטב צני אדם (סטפילדעט) והצ' התרקות הערים מכל אשר צבס, והוא השלל והציזה (דאס ענטזלפסטעדע דער שטפילדעט): (ח) וראה אותו וחי. ערש"י, וצדע' והיינונא (פ' שלח ד' קע"ה) אמר לצרף דפרץ גדלח ונשכ"י כלצא כל זוננא לצווי צעי לאוכסה לצרי אמר היו דכיר כד נשיך לך כלצא, כננח דא, כד סליק לעיני ומני דויקא דההוא דנשיך ליה, הוה דמיל וללי קדס ה', והוה ידע דאיהו עינשא דמייציה כל זוננא דצרח חני רעוה דצווי דמיל מנצווי, אשתויצ מר'יעה, אשתויצ זכאל, מנח גרס ליה לאשתוצא, ההוא דחוני צעיני ההוא רעוה, היה רעוה גרס ליה לאשתוצא, ועיד וראה אותו וחי, חני רעוה דחלקי ליה, ואיהו עמיד ליה לאשתוצא, ע"כ. כי יש צדאיה שתי צמיות, אם השפעלות טובה, אם השפעלות שכלי, השפעלות הטובה היא ההרבה הגשמיית גרילח, דהיינו שרואה לורת הגשם צתניינו וצתנאיה, ואין לו צו לא הרגשה עינית ולא ליר סכלי כי אינו פונה ממשנתו אל מה שרואה אם נוספת הזון, שהוא לריך כעת לשנות ממשנתו לדבר אשר אם נוספת הרון שאינו רואה לעשות לו עסק עם הדבר ההוא ולהכניסו אל השתכלות, אשר זזה האופן לא נשאר לו כ"א השפעלות הגשמי גרילח, שרואה את הדבר ואינו עושה צו שום שמיט, מענין זה אל אראה צנות הילך, נראו ראשי הסרים, שאינו כ"א הנעת מוס העין לצד, והשפעלות השכלי שצדאיה היא כשתעורר הכנס להכניס את העומס הנראה אל השתכלות ממשנתו לעשות מנוט איהו ליר צרעיוניו להשתמש צו לאיהו תכלית ותועלת, מענין ראיתי את כל המעשים (צעטרלכטען, ערוואנגען) רואה צעבים וכוונתם הרבה שענינם השתכלות הצוננות ועיון, ולמדונו רצותיו לשון ראיה והציה הנאמר כאן איננה ראיה גשמיית לצד, כי צאמת אין צתולדת לורת הנחם להתרפאות ולפיות את רואים אותה, אמנם היא רא"י שבהשפעלות השכלי וההצוננות, שמתצתה יוכל להירפא, ע"ד ערום ראה רעה ונסחר: (י) ויסעו בני ישראל. היא הנקיעה שאמר לנועלה פ"ד, ויסעו ובר הכה לצבצ את ארץ ארום. הנה רש"י כתב (צנצולין של פ' מנע"י) שארום היה צדום צלדו ומנא לצמעה